

Hörcher Eszter

Az Igazak legendája

Fenyvesi Ottó: *Paloznak Overdrive*

„A legvégén nem az fog számítani, hogy mennyi év volt az életedben, hanem hogy mennyi élet volt az éveidben.” Edward J. Stieglitz

Fenyvesi Ottó átfogóan, letisztázva ad képet magáról, mások életéről, érzelmekről, érzésekről, rációról, érthetlenségekről, kérdésekről, válaszokról. Az eddig megélt életről. A szerző 1954-ben született Moholgunarason, 1991-ben települt át Magyarországra. Ő Antracit, a teáskannában életfogytiglani börtönbüntetését töltő lírai én, mely a *Clorophylle* és *Minimum* című versszövegben összesen ötször hangzik el – meggyőzve, informálva az olvasót és saját magát is arról, hogyan is volt annak idején, és ennek milyen a hatása ma. „Képregény volt az élet” (*Clorophylle* és *Minimum*) – írja Fenyvesi, és ebben a világban gyermekkortól a jelenig, álmoktól, ábrándoktól a lélekbevágó valóságon át az idő lelassul. Azonban soha nem volt rohanó vagy kaotikus ez az idő, az élet szabadságában, vitalitásában volt józan és csendes. A szerző életrajza, felelevenített emlékképei mind egy-egy „homokszínű, finom-finom szívdobogás az álomtáj holdfelszínén”.¹ Itt „Titkokat rejt a mozaik. / Mindent visszavesz a természet, / minden olyan törékeny [...]” (*A római úton*). Fenyvesi egyik gondolata kapcsolható ide, melyet Martin Heidegger *A földút* (*Der Feldweg*) című munkája kapcsán fogalmaz meg: „A földút mintegy biztatja a gyalogost, aki alkonyatkor magányos sétára indul [...] A földutat és amit jelképez, az élet értelmét, az úton levést tehát csak a szabad emberek értik, akiket nem köt sem sürgető cél, sem tántoríthatatlan akarat. Akiken átfúj a szél és átsüt a nap, átsugárzik a meleg és az erdőillat [...] A járást, a gyaloglást úgy írja le Heidegger ebben az esszéjében, mint olyan tapasztalatot, amely segít megérteni, milyen kapcsolatba kerülhet a testünk a természetten keresztül a világmindenséggel.”²

▼

1 Samu János Vilmos: *Gyöngyszamuráj*, in: *Masírozó angyalok – Kollázsolt breviárium Fenyvesi Ottó tiszteletére*, szerk.: Virág Zoltán – Orcsik Roland, 2015, 174.

2 Fenyvesi Ottó: *A kőborlás jutalma*, in: *A szabadság foglyai – Esszék, képek, toldalékok, törlések*. Művészetek Háza, Veszprém, 2014, 8.

A kötetben a költő megfogalmazza: „Gyermekkorom egy szempillantás alatt ellobbant [...] Bezárkóztam egy ócska teáskannába / mert kezdett megérni bennem a gondolat / hogy az ember nem méltó az életre, / hiszen ha az élet felett hatalmat nyer, / úgyis tönkreteszi.” (*Chlorophylle és Minimum*). Antracit családi élete Topolyához, Gunarashoz, a Balatonhoz, a Baglyas-hegyhez vagy a Palicsitóhoz kötődik, gyermekként a képregények világában él, a valóságot később realizálja igazán (politikai összefüggésében többek között Dzsogánovity párttitkár vagy a Jugoszláv Harcos Szövetség megjelenése), de megéli a mindennapok szerelmeit, hülyeségeit, a barátokkal lógás örömeit és viszontagságait³. „És volt még valami: apám, miután / a vasárnapi húslevesben főtt / csirkék, tyúkok és kakasok fejről / leszopogatta a bőrt és a cafatokat / a csupasz koponyákat gondosan kettémetszette, / kiszedte belőlük az agyvelőt, és átnyújtotta nekem. / ez volt a legkedvesebb mozdulata irányomban.” (*Chlorophylle és Minimum*).⁴ A költő undora, félelme a gyerekkor egyik meghatározó eseményeként körvonalazódik és marad meg.⁵ A valóságot áthatja a szürrealizmus is az álmok és a képregények mellett. A szerző gyerekkorából egy újabb mesevilágba került. „Az aktuális paradigmaváltás óta / mélyültek ráncaink.” (*Fragmentumok tükröződése*). Új világ felé megy, de mindig kérdés, honnan jut el és hová, milyen értékrendek felől milyen más értékek felé. Az idea gyakorlattá válik,⁶ ahol kontrasztot alkot az idő múlása, a fizikai elmúlás, de a legendák folyamatos létezése, felszínen tartása, a rájuk emlékezés továbbviszi őket az életben, ahogyan a születés és halál körforgása, a periodikusság, a tegnapok és holnapok kölcsönviszonya. „Csak egy tűnő nyár volt / százból egy, a hatvannyolcadik, / a végtelen időkarambolban / be akartuk engedni a napfényt oda, ahol éltünk” (1968).

„A rémálmok az őket megillető helyre kerültek” (*Chlorophylle és Minimum*). A dolgok összefolynak, kizárhatatlan az élmények közül a háború ténye és gyakorlata: „az idő múlásával egyre többet tudtunk / meg Benes verébféjű / zsineggel összekötözött figuráiról / a fászlival összekötött hájdaganatokról, / az összeláncolt gölemekről, szörnyetegekről, / a parányira zsugorodott koponyákról. /

3 „A barátság [...] egy nagyon különös, misztikus dolog, mert semmire nem kötelez [...] teljesen önkéntes alapon működik. Nagyon jó egy szellemi közösséghez tartozni.”, in: Fenyvesi Ottó: *Válaszok Orsik Roland kérdéseire*, in: *A szabadság foglyai*, 138.

4 Hasonlóképpen fogalmaz a költő egy másik helyen is, a múltból előhozott képpel: „Rokonok a felhőmályban / Gázpalack, lavór. / Disznópörzsölés. / Az asszonyok belet mosnak / a trágyadombnál, / sötét vérnyom a gödör felé, / A harmatlegelőn két Highlander / vív élet-halál harcot egymással”, in: Fenyvesi Ottó: *Hatvanhat*. Válogatott versek, Művészetek Háza, Veszprém, 2021, 147.

5 Jász Attila *Bölnyitakaró* című verseskötetében írja a következőket: eredendően és folyamatosan „bántja valami a gyereket” (Jász Attila: *Amennyiben nem születés kérdése*, in: *Bölnyitakaró*, Kortárs, Budapest, 2020).

6 „Minden tudás visszaemlékezés [...] Manapság az emlékezés fogalma köré a kultúratudományok új paradigmája épül, amely a különböző kulturális jelenségeket és területeket – pszichológiát, nyelvudományt, szociológiát, művészetet, irodalmat, néprajzot, antropológiát, politikát, vallást, jogot stb. új összefüggésben látta.” Fenyvesi Ottó: *Volt egyszer egy Jugoszlávia*, in: *A szabadság foglyai*, 77.

A tegnapok láncolata összefűzve / a holnapokkal /, csak kibírja a cérna” (1968). Eléri a végső pontot a lírai belső tér, mérlegre kerül, hová mehet, mit tehet, mit dobhat ki vagy tarthat meg az én, aki „Látja a nyomort, az igazságtalanságot, / a megaláztatásokat, a zsákmányszerzést, / látja a föld leigázását, amit / visszafordítani lehetetlen. / Az élet mélyen a múltban gyökerezik.” (*Fragmentumok tükröződése*). Mindennek hatására „A költő szíve naponta megszakad” (*Örökzöld Szabadka*). A belső negatív rezgések konkrétan Csáth Géza 1916-os orvosi naplójának részletein keresztül is megmutatkoznak: a „»Torz ujjak, acmék a kezén« / »Széplányt ajánlott honoráriumnak« [...] »Földesre szerb foglyok érkeztek, árkot ásni a talajvíznek« [...] »Méhvérzés«” (*Örökzöld Szabadka*). Asszociatív elemek, biológiai elmúlás, torzulás, lelki és pszichikai torzulás, fogság, kényszermunka, a szabadság és a fogság kettőse, kontrasztja jelenik meg, melynek átvitt értelemben Antracit fogságához hasonlóan van többes jelentéstartalma. A szerző tetőpontként kimondja: „a szabadság foglyai leszünk, / mert lételemünk a szabadság” (*Fragmentumok tükröződése*). Mindig kibiztosított, élesített lélekkel és pszichével jár a folyamatos asszociációk között, emlékek és nosztalgikus képek között – A változás, a lélektani mozgások további képeket teremtenek meg: „Takarodót fúj az értelem. / Az éjszaka mélyére szörnyek vonulnak.” (Paloznak overdrive) – írja. „Állatokon és növényeken merengtünk, / a világ szövedékeinek bonyolultságán [...] Hosszú, reménytelen életre készültünk, / amibe sok minden belefér, egyedi színek / és különös hangok. Az idő hamut havazott, / hátunk mögül valami hiányzott [...] András szívet karcolt / a rajzlapra, aszályt, ínséget, kolerát és / egy keresztet [...]” (*Andreas ante portas*). Másfajta értelemben is megjelenik a dekadencia: „Aztán főznek ott babot, halat annál ritkábban, / a csontokat a testvériség-egység és / a pravoszláv-katolikus megbékélés jegyében / összegyűjtik egy nejlonszatyorba, / Csorba Béla meg hazaviszi a kutyáinak [...] Jobb-e odaát?” (*Appendix*)⁷

Fenyvesi szabadságképe elmozdíthatatlan (rendíthetetlen). A napfény (a vilnyifény, neonfény is, noha e kettő más jelentéstartalommal, mégis a fény megnyilvánulásai) és az éjszaka, a kötelekek és a szabadság, a belső és a külső szabadság kettőse mindenkefelett áll. A megélt pillanat lesz az emlékezet és nosztalgia alapja, letisztul minden, és az emlékezet kissé szelektív módon kezd működni. Ez a kiválasztás tudatosan működik, a nyugodt napok, a személyek és szavak egymásra ható kölcsönhatásában. A Csíkhágónak nevezett Chicago (Wrigley Fields stadion, Clark Street), New York és a bejárt amerikai helyszínek mind ennek a felelevenítésnek a részei. Ahogyan a háborús élmények és évek is, melyek mellé Fenyvesi hozzárendeli a finom humort: „mivel rossz volt a kaja egész idő alatt /

▼

7 Vö.: Vladimir Kopicl: Szurdokok, Fórum, Újvidék, 2019.

szardíniakonzervet ettünk, és sört ittunk / talán a sok halkonzerv miatt, / szemünk előtt a tenger és a világ / megváltása lebegett”⁸ (1968). Amerika a jólét és szabadság jelképe is egyben, nyilvánvaló említése és felidézése kontrasztba kerül a közép-európai helyzettel, egzisztenciális viszonyokkal. „Olykor Mózi elment metaforákat / kukázni az önfeledt napfürdőzők után / a Michigan-tó partjára” (*Amerikai graffiti*). Fenyvesi a magyarokat nevezi ufóknak, amik – akik – magyarul beszélnek, és a legendás ufókat említi, mint Teller Ede vagy Neumann János.

Az ifjúsághoz kapcsolódó, majd a neves kortárs irodalmi személyek megjelenése és köre (Sziveri János, Utasi Erzsébet, Tolnai Ottó, az *Új Symposion*⁹ tagjai, Tózsér Árpád, Grendel Lajos vagy Marno János¹⁰) is meghatározóvá válik. Megjelenik Tandori Dezső, vörösbegyekkel a lábainál vagy Pilinszky (*Ahogy Tandori*). „Nézzük a rajzokat, amit Dezső. / Harminc fok árnyékában. / Na, még egy uborkát? / Akadnak egybefonódások [...] Mondja a magáét Sanyo magnójának kazettájára. / Meséli a versenyeket, az egyptos fogadásait, / az alkonyatvégeket, a kiflicsücsköket. / Ódát zeng az üres kólásdobozról.” (*Ahogy Tandori*). A művészvilág egybefonódásairól van szó, a személyesen és a közvetetten ismert és megismert alkotókról és alkotásokról. A beszélgetések, eszmecserék mindannyiukat felemelték (*Folyamatos jelen*). A folyamatosság folyamatos múltat, folyamatos jelent és folyamatos jövőt alkotott a szerző gondolataiban (utalva az angol nyelvre, nyelvtanra, a nyugat felé húzódásra, eszmei tendenciákra). A folyamatosság (idő és időtlenség, múlt és jelen) mindent meghatároz, előre visz, még akkor is, ha éppen meg kell állnia az embernek. „Minden megvan – mintha tegnap / történt volna –, és még sincs: / sötét háttéren fakó tinta, / tűnt idők néma emléke, / mindenki csak szörföl, / minden körbemegy, / minden csak ismétlődik. / Igazítjuk a programokat / frissítjük a szoftvereket [...] Gyalulom, savanyítom / a káposztát, gyalulom, / temetem a nosztalgiát” (*Folyamatos jelen*). A szerző maga is felégeti, megsemmisíti a múltat, a jelent is lassan. Jász Attila egyik (indián-vonásaiban a Fenyvesiéhez is hasonlító) verseskötetében lelni fel hasonló gondolatot: „aztán az idő ver meg benneteket, / győz, elmúlik, mint egy korszak, / és más valami jön a helyébe”.¹¹

8 Vö.: Fenyvesi Ottó: *Elindultak a buldózerek*, in: *A szabadság foglyai*, 2014, 20.

9 „Az *Új Symposion* kiemelkedett a korabeli folyóiratok vonulatából, mert Tolnai [Ottó] nem kimondottan csak irodalmi folyóiratot csinált, hanem a többi művészeti ág (képzőművészet, film, színház, zene) is bőséggel képviseltette magát”, in: Fenyvesi Ottó: *Négy bekezdés Tolnai*, in: *A szabadság foglyai*, 14.

10 „A hevenyes évek elején még azt képzeltük, miénk a világ. Fialalok voltunk, alig tizennyolc évesek, és még mindenben hinni lehetett, a művészet erejében, önmagunkban, a leheletlenben.” Fenyvesi Ottó: *Az elünt barát nyomában*, in: *A szabadság foglyai*, 55.

11 Jász Attila – Csendes Toll: *Miért kellene mindig belepusztulni a vereségbe*, in: *Uő: Bölénytakaró*, Kortárs Kiadó, Budapest, 2020.

A fentebb említett irodalmi körrel alkot szorosabb kapcsolatot a *Bosch + Bosch* csoport,¹² amely összeköti a szót a képpel, múltat szintén a jelennel. Alapvetően a dada műfajához kapcsolódóan, akcióalkotásokon keresztül, valamint tájba helyezett dadaeszmék megjelenítésének szándékával jött létre. A nyitott urbánus, utcai közegbe helyezéssel, a képvers(iség)sel, a vizuális költészettel, illetve Kassák koncepcióival is összefüggésben, ahol az ugyancsak nyitott tereket előtáró és formáló, a körhöz csatlakozó land art szintén a szabadság és a végtelesség jelképe lehet. A *Bosch + Bosch* alapítóira egyszerre hat a nyomdagrafikai elgondolások kivitelezésének, valamint a térművészetben megjelenő DADA fellevenítésének a szándéka is. „A művészember álltában szemlélődő, megfigyelő típus. A megfigyelés szelektív művelet, a megkülönböztetés művelete, nem létezik abszolút objektív megfigyelő, csak a különböző művészeti ágak strukturális kapcsolata hoz létre egy olyan mezőt, ahol a szelekciók, a megkülönböztetések hasonlósága az objektivitás látszatát keltheti. A művész általában valamiféle szintézisre, harmóniára törekszik.”¹³

A szabadság vágyása szinte mániákus állandóság a költő és társai életében. Az irodalom, a művészet, az aktuális felemelkedés lehetőségeinek megragadása, ennek akarata, a szabadság nemcsak fizikai szabadságot jelent, szellemi emelkedést, a belső tudást, melyet nem lehet sem ellopni, sem betiltani. Fontos a hatvanas-hetvenes évek meghatározó popkultúrájának sokfélesége¹⁴ (Beatles, Beach Boys, Shadows, Doors, Jimi Hendrix, Iggy Pop, Nick Cave, Ten Years After, Bob Dylan, David Bowie), valamint a képzőművészeti, filozófiai, filmes – vizuális és zenei hatás és összhatás, a korszak ágai. Joseph Beuys, a *Bosch + Bosch* csoport, a Q4 csoport, vagy Christo és Benes József becsomagolásai – mely egyben a megőrzés és megörökítés, a mindenkori értékek és igazságok eltevése a holnap számára, Marshall McLuhan („*The Medium is the Massage*” – *Amerikai graffiti*), Foucault vagy Baudrillard nézetei is meghatározóak, valamint a Stalker vagy az Amarcord. „Your Time Is Gonna Come / (ha eljön), de addig még sok baj lesz, / az idővel és

12 A *Bosch + Bosch* művészei Szabadkán alkották meg a csoportot, mely a vajdasági avantgárd törekvéseket képviselte. Az alapvető törekvést és működést a nemzetközi művészeti légkör és a kettős nemzeti(ségü) identitásvonal határozza meg. Itt nyelv, szöveg, szó és textus összjátéka képződik meg. Olyan folyóiratok közvetítik ezt a szellemiséget, mint a *Magyar Műhely*, az *Új Symposion* vagy a *WOW*. A koncepcuális háttér a *Paloznak overdrive*-ot is erősen jellemzi, a nemzeti és nemzetközi, a helyi és az európai, amerikai pillérek a gyermekkori és a felnőttkori fantáziák és valóságok kettőse a *bosch-i* kettősség jegyében is jelen van. „A szabadságért, a személyiség teljes integrálásáért folytatott harc egyik fő eszköze az »ellenkultúra« volt, amely a neoavantgárd jelszavává vált a hetvenes években [...] A művek nyitottá váltak, lezáratlanok [...] a közönség és az alkotó együttműködésének valamilyen lehetőségét hangsúlyozták [...] A *Bosch + Bosch* tagjai szakítottak a hagyományos kifejezésmóddal, és a nyugati világban alakult aktuális szellemi és művészeti áramlatok hatására egy merőben más művészetszemléletet követtek.” In: *A szabadság foglyai*, 21–22.

13 Fenyvesi Ottó: *Válaszok Orcsik Roland kérdéseire*, in: *A szabadság foglyai*, 140.

14 Vö.: fenyvesi Ottó: *A szabadság foglyai*, in: *A szabadság foglyai*, 101–112.

az ufókkal” (*Amerikai graffiti*) vagy a „How Many More Times” dalcímek a Led Zeppelintől.¹⁵

Az igazságok felfedése és felfedezése az idő függvénye. „Már nincs karkai elem, / a nevenincs jelenbe érkezünk, / minden cseppfolyós, folyékony, / a vágy tárgya rögvest elavul. / Belül derékul cselekszünk, / örülünk, hogy mindez van, / a tömérdék vázlat, a szokásos zajok, / de kicsit remegtünk, mint a franciakrém. / A régi muzsikák már máshogy szólnak, / és nem értjük, »miért van az, / hogy utáljuk a mai popzenét«? / Életben maradni élőink holta után, / ez az, ami minden kérdésen túl van. / Egyebek maradnak.” (*Ahogy Tandori*). A változás és a változhatatlanság a szabadság és fogság, a fény és sötét kettősségéhez hasonlóan van jelen. „Csak az idővel lesz némi probléma [...] Baj van az idővel. Baj? / Nem, nincs semmi [...] Ikonikus pillanathoz érkezünk: / Peter Fonda az Easy Riderben / éppen eldobta karóráját.” 20:18-kor (*Paloznak overdrive*) valami elindul, kezdődik vagy véget ér. De ez a fajta számlálható idő nem kell. Legyen minden magától értetődő, működő, múltó és változó. „A hagyomány általában eszköz arra, hogy az idővel és a térrel bánjunk, és bármely tevékenységet vagy tapasztalatot a múlt, a jelen és a jövő folyamatába helyezzünk el. Mai életünket nagyban meghatározza a folyamatos változás tapasztalat, az élet egy igen reflexív formája, amelyben a társadalmi gyakorlatokat kénytelenek vagyunk állandóan felülvizsgálni és megújítani. A beáramló információ fényében reagálunk a változások természetére. A modern szubjektum identitása elidegenedik, és egyszersmind diszlokalizálódik, a másokkal fenntartott viszony közben formálódik.”¹⁶ Más szavakkal kifejezve, illetve folytatva a gondolatmenetet: „Változik a deduktív gondolkodás / perspektívája. Sorakoznak a kérdőjelek [...]” (*Fragmentumok tükröződése*).

A jót szándékkal, a rosszat reflexből, ösztönből hozza elő a psziché. A halál egyre közelebb kerül, a barátok, ismerősök eltemettetnek. A szembesülés, felismerés, a halál felfogása, szembehívása egyre közelebb visz a metaforák mellől a metamorfózishoz, a lélek és a test átalakulásának nagy utazásához. Átvitt értelemben, ez is egyfajta tengerentúli utazás lesz majd, Fenyvesi sugallata szerint. Az indiánság eleve kettős, többes szimbolikát jelent. Nincsenek már meg a gyerekkorban, a képregényekben¹⁷ vagy a fantáziában élő jellemelek és jellegek.

▼

15 John. J. Cale *Call Me the Breeze* című, 1979-ben szerzett dalában, a Fenyvesi által is kiemelt zeneszámban a következő sorokat olvashatjuk: „Ain't no change in the weather / Ain't no changes in me [...] Well now, they call me the breeze / I keep blowin' down the road / Well now, they call me the breeze / I keep blowin' down the road / I ain't got me nobody / I don't carry me no load / Ooh, Mr. Breeze”

16 Fenyvesi Ottó: *Amnesia temporis*, in: *A szabadság foglyai*, 52.

17 „a szétolvasott [...] alan ford képregény (sztríp), hogy elüssék, (elszivárogtassák, / elengedjék maguktól, neprovat, viszatérhetetlenül) az időt [...]”, in: Ladányi István: *Sikerre vigye*, in: *Masírozó angyalok – Kollázsolt breviárium Fenyvesi Ottó tiszteletére*, szerk.: Virág Zoltán – Orcsik Roland, 2015, 89.

Elvész a kontroll vagy a kiegyensúlyozottság. A bizonytalanság, a mesterséges, a mesterkéltné váltja fel az őszinte szót, az indián becsületet. „Egyik valóságból a másikba zuhanok – / aztán bealkonyodott, egyre sötétebb lett / az éjszaka, egyre sűrűbb a fekete [...] perzselt az aszfalt, a beton; / a föld alá kellett menekülni, / műfénybe, klímába, a plázákba [...]” (*Amerikai graffiti*). „csak bűzölgő szemétdombokat látunk / ellillant hatszor tíz forró nyár / örök vadászmező vár ránk is” (*A néma harcosok sziklája*). Az élet és a halál, a lélek belső és külső titkai, lélegzései, mozzanatai mind összefonódnak egy végjátékszerű állapotban, és a költő vár: „a föld nem a miénk, mi vagyunk a földé” (*A néma harcosok sziklája*). Az indián, a harcos, az igazi életet hordozó ember küzdelmének jelképes szellemisége tükröződik: „szép lassan felillesztheted / mostani indián vonásaidat” (*Így aztán tényleg nehéz lesz neki*). Ennek jelenbe érő jelentése a felnőttkori, új indián lét új elemeinek felillesztésére utalhat, saját gyermekeinek indiánságán eltöprengve. Az ember „ha nem is [tudja] pontosan hova [jut]” (*Nem pazaroljuk feleslegesen*), mindig múlt és jövő között őrlődik, mindig a jelenben gondolkodik.

A szövegeket nem lezárja, inkább megerősíti az imajellegű csendes kérés: „ő, testvérem, nézz a szemembe / nyújtsd felém kezed békével, / adj erőt tekintetteddel, hogy legyőzzem lidérceim, / Adj nyugalmat, hogy elviseljem az elviselhetetlent / adj bátorságot, hogy megváltoztassam / ami megváltoztatható [...]” (*A néma harcosok sziklája*). A változás és állandóság, az állandó(sult) és a nem stabil lételelemek ütközése történik meg tehát. Fenyvesi közli, mondja: „összehordok jeget és lovat” (*Amerikai graffiti*). Saját életútjának váza,¹⁸ a többiek, a barátok, társak, szellemi és történeti figurák legendája körvonalazódott itt, „a helyi színek mind összekeveredtek” (*Határtalan irodalom*). A színfények egybeolvadása fehéret ad, a színek elnyelése és a fény hiánya feketét képez. „Mostanában fát vágok, évgyűrűk repednek [...] / kutattam a káoszban. Amit leltem, / csonka, szabálytalan. Cipeltem / magamban: boldogságot, tompa / szomorúságot, fizikát, vegytant, / Mindig ugyanazt a háborút. / Most máglyát rakok, felrakok rá / mindent, égig érő fákat [...] fejszét, kérdések végtelenét. / Feltüzelem a bikaistállót” (*Fragmentumok tükröződése*).

(Scolar Prím, 2021)

▼
18 „Már nem akarok / az árral szemben úszni, / nem tudok a tű fokán átjutni”, in: Fenyvesi Ottó: *Hatvanhat – Válogatott versek*, Művészetek Háza, Veszprém, 2021, 155.